

HOE BELUISTEREN WIJ DE PREEK?

Ds. R. D. Anderson, v.d.m. te Katwijk

Welke associaties heeft het woord preek voor jou? Misschien denk je bij dat woord “preek” onmiddellijk aan die vermanende tirades van je moeder (of vader?). Maar als het dan om de kerk gaat? Het doel van deze studie is om elkaar te stimuleren om dit begrip “preek” *positief* te benaderen. Wij gaan voor het volgende:

- het kweken van positieve gevoelens bij het begrip “preek”
- dit door de nadruk bij onszelf steeds te leggen op het *goddelijke* in de preek
- ook door een verrijkt besef te krijgen van het *gemeenschappelijke* in de preek
- en tenslotte door *zelf* de preken een nuttige plaats te geven door de week heen

Positieve gevoelens

Laten we eerlijk zijn. Er is een groot spanningsveld bij de preek. Dat is het spanningsveld tussen het *menselijke* en het *goddelijke* in de preek. Een preek behandelt Gods Woord. God belooft de prediking van dat Woord te binden aan de werking van zijn Geest in ons. Maar ja, juist bij de *prediking* van dat Woord zit er behoorlijk wat menselijks in! De persoon van de predikant (charmant, lelijk, storend, overtuigend, bejaard, oersaai, super-hip ...), zijn voordracht, zijn preekstijl. En ook je gemoedstoestand telt mee in dit verhaal. Goed geslapen? Goed in je vel zitten? Dat alles leidt er toe dat wij maar al te geneigd zijn om een preek *gevoelsmatig* en *menselijk* te benaderen. Dan gaat het erom hoe *ik* me er bij *voel*. Wat *ik* er van opgestoken heb. Of het (gevoelsmatig) *relevant* voor mij was. Nu mag één ding duidelijk zijn. De predikant of preeklezer heeft wel voor God en de gemeente de opdracht en verantwoordelijkheid om zijn best te doen om de preek ook gevoelsmatig goed te laten overkomen. Maar daar hebben wij het er niet over in dit thema. Wanneer wij leren een preek van zijn *goddelijke* kant te benaderen, moeten wij zelfs positief kunnen zijn over de (menselijk gesproken) aller slechtste preek ter wereld, voorgedragen door de meest oude, lelijke en saaiste preeklezer denkbaar. Wanneer we zo'n preek van zijn *goddelijke* kant kunnen benaderen en Gods Geest ook daarin zijn werk laten doen, mogen we spreken van een behoorlijke geestelijke overwinning, een overwinning over de Duivel, die natuurlijk elke preek, elke contact met *Gods* Woord, wil verstoren.

De goddelijke kant

Het gaat om Gods reddend Woord. Het gaat om wat de Maker van Hemel en Aarde tot *ons*, tot *jou* wil zeggen terwijl je er met de gemeente samengekomen bent om Hem te loven en te dienen. Door dit Woord wil Hij persoonlijk tot ons spreken.

Want levend en krachtig is het woord van God, en scherper dan een tweesnijdend zwaard: het dringt diep door tot waar ziel en geest, been en merg elkaar raken, en het is in staat de opvattingen en gedachten van het hart te ontleden. Niets van wat geschapen is blijft voor hem verborgen, alles is onverhuld en volkomen zichtbaar voor de ogen van hem aan wie wij rekenschap moeten afleggen.
Hebr. 4:12-13

Dat is heel wat! Nemen wij de moeite om dit te bewonderen? Nou goed, je zou kunnen zeggen dat je dat Woord beter en meer effectief thuis zou kunnen lezen en bestuderen. Maar nee, het is *God zelf* die graag wil dat zijn Woord *verkondigd* / *bepreekt* wordt, en dat niet door heilige engelen, maar door zondige, gebrekkige mensen. Dat feit mogen wij net zo goed *bewonderen*. God verbindt het doorvertellen van zijn machtig Woord aan gebrekkige mannen. Maar aan het gepredikte Woord wil Hij de kracht van zijn Geest verbinden (Rom. 10:14-15; 1 Kor. 1:23-24; 2 Kor.2:14-17).

Zoeken wij dan dit *goddelijke* in een preek, die door een gebrekkig mens gebracht of voorgelezen wordt? Spannen we ons in om de confrontatie met *Gods* Woord aan te gaan? Ja, zelfs wanneer wij grondig oneens blijken te zijn met de gegeven uitleg, kunnen wij de preek gebruiken om ons vooringenomen standpunt te toetsen aan Gods Woord. Altijd kunnen wij dat deel van Gods Woord dat, goed of slecht uitgelegd, wèl bij ons opengegaan is gebruiken.

Om er wat van te maken is het nodig om daar met anderen over te spreken. Dat geldt net zo goed voor de lessen bij een opleiding als voor een preek. Pas wanneer we kort daarna ons ermee bezig houden, creëren we de mogelijkheid om het goed te onthouden. Daarom leent het koffie- (of thee, of melk-en-cookies) moment zich uitstekend voor om in een ontspannen sfeer de preek te verwerken. Dan behoort het uiteraard wel over

de *goddelijke* kant van de woordbediening te gaan, en niet over de *menselijke* kant ('dominee zijn strop zat verkeerd', 'dominee kon zijn tekst niet vinden', 'dominee was te moeilijk, ging te lang door'). Uiteraard kan de lezing bij de maaltijd op zondag gebruikt worden om de tekst nog eens na te lezen en te overdenken.

Met het voorgaande heeft men een belangrijk opstapje gemaakt naar het verwerken van de preek door de week. Besef wel, dat als we er niets mee doen op zondag, zullen de meesten van ons moeite hebben om überhaupt de tekst op woensdag zich nog te kunnen herinneren. Maar goed, wat doen we dan wel met de preek door de week? Soms kan het zijn dat er duidelijke suggesties meegegeven worden voor de praktijk. Maar dat gebeurt natuurlijk lang niet altijd. Desondanks vraagt onze hemelse Vader van ons dat wij onze eigen verantwoordelijkheid nemen om zijn Woord zelf in de praktijk van ons leven te brengen. Paulus zegt, ter bemoediging van de jonge predikant Timoteüs:

Elke schrifttekst is door God geïnspireerd en kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven, zodat een dienaar van God voor zijn taak berekend is en voor elk goed doel volledig is toegerust. 2 Tim. 3:16-17

Al te vaak denken wij dat er geen toepassing is, als er geen duidelijke actiepunten bij een preek meegegeven worden. Wat doe je bijvoorbeeld met een preek die gegaan is over de hemelvaart van Christus n.a.v. de catechismus. Wanneer je de moeite neemt om de bewuste catechismusvragen en antwoorden nog eens na te lezen zal je zien dat het van de toepassingen uitpuilt. Vaak zijn het redenen tot verwondering over Gods zorg en genade voor ons, of aanmoedigingen om anders te denken over bepaalde dingen dan wat we gewend zijn. Oefenen we ons dan ook in deze dingen? Een uitstekende manier om ons hiermee bezig te houden, is een lijst van deze dingen op zondag na (of tijdens) de preek te maken en deze lijst te gebruiken bij ons avond (of tafel)gebed door de week. Onze verwondering en lof kunnen dan duidelijk en concreet tot uiting komen in het gebed (en het zingen dat erbij hoort!).

Tenslotte, wanneer een preekserie gegeven wordt is het wel de bedoeling dat wij een wat groter deel van Gods Woord van week tot week bestuderen. Een serie preken over een (deel van een) Bijbelboek heeft ook als doel dat we beter bekend raken met dat Bijbelboek zodat we het later kunnen gebruiken. Het gaat erom dat wanneer wij weer dat boek openslaan, we al bij voorbaat wat weten over de inhoud en de context. Dat maakt het voor ons veel gemakkelijker het nog eens te lezen en toe te passen op ons eigen leven. Bij een serie kan het goed zijn om regelmatig de tekst van het al berepte deel van het boek te (her)lezen.

De preek als gemeenschap der heiligen

Er is al gezegd dat God graag tot zijn kinderen (ons dus) spreekt als zij bijeen zijn om Hem te ontmoeten, te loven en te prijzen. En God gebruikt graag gebrekkige mensen om zijn Woord voor ons uit te leggen. Dat betekent dat God graag de uitleg van zijn Woord verbindt met de *gemeenschap der heiligen*. Onze hemelse Vader ziet er heil in dat zijn Woord bij zijn kinderen komt, wanneer ze samen zijn. Hebben wij daar ook aandacht voor? De preek is ook een moment om te beseffen dat dat goddelijk Woord tot ons allemaal komt en in Christus ons met elkaar verbindt. Dat maakt het uiteraard ook mogelijk om er verder over te spreken met je broers en zussen in het geloof ...

Kortom, zou ik je in het bijzonder willen stimuleren om aandacht te geven aan het goddelijke van de preek, en dat in het kader van de gemeenschap der heiligen die we in de eredienst met elkaar mogen beleven.

Vragen:

- Hoe relevant is wat je op zaterdagavond doet voor je beleving van de eredienst en de preek op zondagmorgen?
- Bidt je voordat je naar de kerk gaat of de HERE ook tot jou wil spreken door zijn heilig Woord? Hoe zou je dit tot gewoonte kunnen maken?
- Als je voor de dienst in de kerk zit, zoek je alvast de tekst op om erover te kunnen nadenken?
- Heb je een of andere manier om structureel na de dienst over de preek te praten met vrienden en/of familie? Hoe kan je dit bevorderen?
- Wat doe je met een preek door de week? Zoek je de tekst weer op? Zou het niet goed zijn om zo'n doordeweekse bezinningsmoment in te bouwen bij je avondgebed?
- Klopt wat er gezegd is in Hebr. 4:12-13 voor jou – persoonlijk? Hoe dan?